

A Szentlélek valósága napjainkban

A Szentlélek személye és munkája a keresztyén teológia egyik mostohagyermeké. Mégsem lehet ezt általánosságban mondani, mert nem érvényes minden egyháztestre. A kiségyházak körében a Lélek teológiája jobban kibontakozott, és a keresztyén életgyakorlatban is nagyobb szerepet kapott. Szeretnék a hiányzó többletről szólni, par excellence a sola Scriptura teológiájának összefüggésében.

A Lélek üdvtörténeti munkájáról három összefüggésben kívánok beszélni:

1. Milyen kapcsolatban volt a Szentlélek Jézus Krisztussal?
2. Milyen a közösség a Szentlélek és az egyház között?
3. A Szentlélek és az egyes hívő ember között milyen ez a közösség?

I.

Jézus Krisztus és a Szentlélek

Krisztus telve volt Szentlélekkel. A Lélek leszállt rá, amikor megkeresztelkedett, és szinte elragadta Őt. Vezette és vitte első útjára a pusztába. Mereskovszkij Az ismeretlen Jézus című nagyszerű könyvében azt írja, hogy amikor a Lélek leszállt Jézusra, ezt mondta néki: „Minden próféta között vágytam erre, hogy végre megjelenj, és teljességemet neked adhassam és megnyughassak rajtad.” A Lélek tehát kereste Jézust, hogy művét benne kibonthassa és az Isten országa elérkezessen Jézus életművében. Jézus első igehirdetése a názáreti zsinagógában ezzel kezdődött: „Az Úr Lelke van énrajtam, mivel felkent engem...” (Lk 4,18) Ez azt jelenti, hogy Jézust a Lélek Messiássá kente fel (a görög szövegben a Felkent, egyenlő: Messiás). Jézus ezzel a tudattal járt, és ez a Lélek adta az erőt Útján és minden tetténél.

A másik oldala ennek a közösségnek az, hogy Jézus is akarta adni a Lelket, mert nélküle Őt nem lehet érteni, nem lehet benne részesedni. Az üdvtörténet rendje szerint azonban ennek feltétele volt: Jézus életművének a véghezvitele és az Ő

megdicsőülése. Így halljuk ezt Jézus szájából: „Az ünnep utolsó nagy napján felállt Jézus és így kiáltott: »Ha valaki szomjúhozik, jöjjön hozzám és igyék! Aki hisz énbenem, ahogy az Írás mondta, annak belsejéből élő víz folyamai ömlenek!« Ezt pedig a Lélekről mondta, akit a benne hívők fognak kapni, mert még nem adatott a Lélek, mivel Jézus még nem dicsőült meg.” (Jn 7,37-39) Várni kellett tehát arra, hogy Jézus halála és feltámadása az üdvösség ajtaját megnyissa és a Lélek eljöhessen, hogy életművét velünk közölje.

Ezt érezzük abból a jézusi megnyilatkozásból, melyet csak János evangéliuma jegyzett fel számunkra: „...én is elküldelek titeket. Ezt mondván rájuk lehelt, és így folytatta: Vegyetek Szentlelket!” (Jn 20,21-22) Krisztus feltámadásával egy új korszak kezdődött, és ennek jele a Lélek eljövetele. A Lélek támasztotta fel Krisztust, s öltöztette fel Isten új világának erejével és dicsőségével. Jézus megdicsőült, és ezt Pál egyenesen így fogalmazza meg: „Az Úr pedig a Lélek...” (2Kor 3,17) Jézus mint Lélek, most már tudja adni magát, hogy életművében részeltessen. Éppen azért ment fel a mennybe, hogy hozzánk egészen közel legyen, azaz létünkbe tudja árasztani létét. Ezért szól így a várakozó tanítványokhoz: „Nem hagylak titeket árván, eljövök hozzátok. Még egy kis idő és a világ többé nem lát engem, de ti megláttok, mert én élek, és ti is élni fogtok. Azon a napon megtudjátok, hogy én az Atyában vagyok, ti énbenem, én pedig tibennetek.” (Jn 14,18-19) Ravasz László ezt így fogalmazta meg: „Krisztus élete beleárad a mi életünkbe.” A keresztyén élet csodája az, amit ez a kifejezés foglal magába: „Krisztusban”.

A történeti Jézus tehát kevés ahhoz, hogy üdvözüljünk. A történelmi egyházak pedig sokszor Krisztust mint tanítót, mint példaképet említik, keresztyén világnézetéről beszélnek, pedig Krisztus lénye és műve csak a Lélek által lehet a miénk. A keresztyén lét csodája, amely minden vallástól megkülönbözteti, ebben a Lélek által megteremtett életközösségben van. Stanley Jones Krisztus a világ országútján c. nagyszerű könyvében ezt írja: „Vallásosnak lenni, az nem jelent semmi csodálatost, de keresztyénnek lenni, az csodálatos, mert ez a Krisztus létével való élet-összefonódás a Lélek műve által.” Ebben a könyvben írja: „Nem tudom, hol kezdődik az életemben Krisztus és hol végződöm én, sem azt nem tudom, hogy hol kezdődöm én, és hol végződik Krisztus.” Hatalmas vallomás ez, amely Krisztus és a Lélek kapcsolatát egészen világossá teszi.

A Heidelbergi káté klasszikus tömörséggel így fogalmazza meg: „A Szentlélek Krisztusnak és minden Ő jótéteményének a részesévé tesz.” (53. kérdés-felelet)

Krisztus egész életműve csak a Lélek által lehet az enyém, mert Krisztus titka a Lélekben van. A Lélek tárja fel történeti művét és személyét, a Lélek nyitja meg keresztjének és feltámadásának egész gazdagságát, és a Lélek hozza Krisztust egész életművével és annak minden üdvgazdagságával a lelkünkbe.

Keresztyén tehát csak az az ember lehet, aki Krisztust a Lélek által kapta, és akinek Krisztus a Lelket adta. A hagyományos keresztyén élet a keresztség és a konfirmáció által jut el az egyházhoz és azon keresztül Krisztushoz. De az evangélium és a páli levelek arról beszélnek, hogy a keresztyén lét kezdete az újjászületés, vagyis az új teremtésben való részesedés. És ezt a csodát a kisegyházak értik jobban, mert hirdetik azt, hogy a keresztség által merülök bele Krisztus halálába és feltámadásába, és veszem a Lélek ajándékát, ahogyan Péter ezt pünkösdkor meghirdette (Ap csel 2,38). Istennek nincsenek unokái, a keresztyén létet örökölni nem lehet, hanem ezt mindenki személyesen élheti át. Mondta is nekem valaki finom humorral: „Te nem is vagy igazán református teológus, mert te a keresztyén életet a megtérés és a hitre jutás folyamatában látod megvalósulni.” Ezt a látást az ébredésben kaptam, és szerintem a keresztyén élet alapja, amire építeni lehet, ez a Krisztus-közösség, melyet csak a Lélek adhat. Persze nagyon sokan így látják ezt a történelmi egyházakban is, csak ez a szervezetükben és a teológiájukban nem tudott kellőképpen érvényesülni.

✘ II.

Az egyház és a Szentlélek

A második kérdésünk az, hogy milyen a kapcsolat az egyház és a Szentlélek között? Éppen olyan izgalmas kérdés ez, mint az első volt. Nemrég olvastam egy tanulmányt, melyben a szerző Jézusnak ezt a mondását elemzi: „Mennyivel inkább ad a ti mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik Tőle kérik.” (Lk 11,13) A szerző azt írja, hogy ez a mondás csakis úgy érthető, hogy a Szentlélek, akit Jézus ígér, nem más, mint az ember lelkesedése. Ez az egyház éltetője, hangoztatja gondolataiban. Ez azonban óriási tévedés, mert az egyház éltetője nem a lelkesedés, hanem a Szentlélek, aki az új teremtés lelke, s akit Jézus ígért és küldött már pünkösdkor. Lelkesedés ugyanis mindig volt, és ez nem más, mint az ember egyik tulajdonsága. A megváltáshoz azonban semmi köze nincsen. Isten azt adja nekünk, ami sohasem volt az emberi lélek tulajdonsága természettől fogva. Vagyis új szívet és új lelket ad, ahogyan Ezékielnél megígérte (Ezék 36,26). Majd hozzáteszi: „És az én Lelkemet adom nektek...” (Ezék 36,27)

Hallgattam egy igehirdetést pünkösdi alkalmával, és az igehirdető azt hangoztatta, hogy nem a világból való lelket kaptuk, hanem Istentől való Lelket, hogy Isten ajándékait befogadhassuk (1Kor 2,12). De hogyan tapasztalhatjuk meg ezt? - kérdezték tőle, még amikor készült a beszédére. Azt válaszolta: A lelkünknek vannak minőségi megnyilatkozásai a szeretetben, a jóságban, az empátiában, az irgalomban, a lelki megrendülés sokféle jelenségében, amikor az ember érzi, hogy most önmagánál is több volt. Ilyenkor vettük a Lelket, mert a Lélek az odaadásban, a csodálkozásban, a magasabb rendű lelki megnyilatkozásokban érhető nyomon. Egy példa is elhangzik: Egy elhurcolt zsidó lány áll Auschwitzban hóhérai előtt, akik egy mozdulattal küldhetik a gázkamrába vagy munkaszolgálatra. A lány 12 éves, és ha ez kiderül, csakis a halálba mehet. De az írónő, aki maga is zsidó, hirtelen az emelvényről lelépve, életét maga is kockáztatva, azt súgja a lánynak: „Mondd, hogy 15 éves vagy.” A lány ezt mondva megmenekült. Ez az irgalom, ez a lehajlás, vagy az igaz emberség, ez a Lélek műve - hangzik az elemzésben tovább.

Bármennyire kiábrándítónak tűnik, de azt kell mondani, hogy ez nem a bibliai látás a Lélekről, mely az egyházban munkálkodik.

Hol van hát akkor a Lélek az egyházban? Pál ezt írja a Római levélben: „A reménység pedig meg nem szégyenít, mert Isten szeretete kiáradt a szívetekbe a Szentlélek által, aki adatott nektek.” (Rm 5,5) A Lélek az egyházban ott jelentkezik, ahol az ember az Istent képes lesz felfogni, átélni benső világában. De az Istennek egy külön kegyelmi aktusa és műve, mely nem a természetes emberi élet egyik jelensége. Annyira nem, hogy sokan a Lelket úgy látják, mint akiben Isten másodjára alázta meg magát, hogy az emberrel közösségbe jusson. Először Jézusban öltött testet és szállt alá, hogy magát megtagadva és megüresítve, életét az emberért adja. Másodjára pedig magát szinte még jobban megalázva alászállt mint Lélek az emberi szívbe, az emberi élet központjába, hogy az emberi lélekkel mintegy összefonódva az ember életét belülről irányítsa, újrhangolja, az embert alkalmassá tegye az Istennel való közösségre. A Lélek megjelenése tehát a második nagy üdvesemény, mely minden emberi képességgel ellentétes. Így lesz Istennek magának alkotás az ember, az emberi lélek és szív így tud Istennel megtelni, és lesz képes átélni Isten titkát, Isten szeretetét.

Vörösmarty Mihály egyik versében írja: „Amennyit a szív felfoghat magába, sajátunknak csak annyit mondhatunk.” Igen mély gondolat húzódik meg e verssor mögött. Az lehet a miénk az életből, amennyit szívünkben felfogunk és átélünk.

Átélni Isten szeretetének erejét és valóságát olyan hatalmas kegyelmi aktus, mely az egyház életének egyetlen forrása. Csak így lehet keresztyén életről és keresztyén közösségről beszélni, arról, melynek alapja nem az emberi lélek, hanem Isten Lelke. Ez teszi a keresztyén életet egészen mássá, mint amit bármely vallás nyújtani tud. Itt van a titkok titka: az ember belső világa képes megváltozni, s megtelni új gondolatokkal és érzésekkel, új átéléssel, a létezés új élményével. Ez már nem a biosnak, hanem a zoénak a lehetősége. A bios az ember testi születésben kapott életét fejezi ki, a zoé pedig az újjászületésben kapott élet bibliai szava a görögben.

A napokban olvastam a börtönmisszióról, és benne egy súlyos büntetését töltő rab számol be a megtéréséről. Azt vallja: „Jézus megváltoztatott, és ez volt számomra a döntő, hogy eltűntek a lelkemből azok a késztetések, melyek a bűn útjára sodortak. Más vágyak születtek bennem, amelyek előttem eddig ismeretlenek voltak. Szerethetem Istent és az embereket. Nem kell újra bűnözni, mert a szívem más utakra visz. Ez Jézus legnagyobb ajándéka számomra. Szívcsere történt, és én valóban új ember lettem.”

A Sola Scriptura Teológiai Főiskolán olyan emberekkel találkoztam, akik ezt a változást átélték, és azért kutatják a Bibliát, mert az az élet új forrását nyitotta meg előttük. Egy férfi egyenesen azt mondta nekem: „Kommandós voltam, de Jézus új értékeket adott a lelkembe, és én csodálkozva fedeztem fel a Bibliát, mely előttem ezeket megnyitja.” Itt a teológia tanulása, az új élet kutatása: egy új közösség nyílt meg a mennyel és az emberekkel, és ennek forrása a Biblia. Itt a teológusok és az egyháztagek valóban a Bibliából élnek. Ahol a Bibliával való élettéljes közösség hiányzik, ott az egyház gyenge lábakon áll.

✘ III.

A hívó ember és a Szentlélek

A Szentlélek ajándéka mellett jelentkezik a küldetés, a misszió. A Lélek nemcsak azért adatik, hogy az ember megteljen a menny ajándékaival, Jézus életének gazdagságával, hanem azonnal a misszióba is küld. A feltámadott Jézus első szava az volt tanítványaihoz: „Békesség néktek! Ahogyan engem elküldött az Atya, én is elküldelek titeket.” (Jn 19,21) Ezután lehelt rájuk és mondta: „Vegyetek Szentlelket.” Vagyis a Lélek áldása és ajándéka nem öncél, hanem misszióért adatik. Itt van egy újabb különbség a történelmi egyházak és a kiségyházak között

látásom szerint. A történelmi egyházaknál

a cél az egyház fennmaradása és megléte. A cél az egyház önmagában. De Jézus ezt másként értette, és másként munkálta.

A németben két szó nagyon szépen kifejezi ezt a kettősséget: Sammlung és Sendung.

A Sammlung a gyűjtés, a Sendung a küldetés. Jézus szerint az egyház célja nem az, hogy legyen, hanem hogy küldetésben éljen. Ez az egyes hívő életében a Szentlélek munkája: Megvallani Jézus nevét, s Jézus nevében embereket megszólítani és az üdvösség útjára hívni. A misszió a hívő élet nagyszerű feladata és boldog kiváltsága. Nagy Constantinus útját a kisegyházak és így az evangéliumi adventista közösség is tévedésnek látja. Itt pusztán az egyház megmaradása a cél, az, hogy hatalmat és pozíciót kapjon a világban. Jézus szerint pedig az egyház nem egyszerűen van, hanem a misszióból születik, azaz lesz.

A történelmi egyházak is rájöttek éppen az utóbbi időben, hogy az egyház misszió nélkül megáporodik, és hagyománnyá lesz. A reformáció lelkülete a misszió, és ez az egyetlen lehetősége egy egyházzellenes világban a megmaradásra. Az ébredés nélkül, melyben a misszió az egyházat a Krisztus-követés valóságával szembesítette, bizony az egyház a negyven évet nem bírta volna ki. De a misszió lelkületét igazán a kisegyházak képviselik és hordozzák. Itt az egyház valóban megújulásban él, és a hívő ember a Lelket nemcsak kapja és élvezi, hanem vezetésére bízva magát misszionál.

A Lélek a hívő ember elküldésében és a hívő ember a küldetés elfogadásában éli meg a Szentlélekkel való kapcsolatát.

Mi változik meg a hívő emberben, ha újjászületik, és Jézussal megtalálja a közösséget? Az emberi élet magában olyan, mint egy rozsdás drót. Ha az ember újjászületik, vajon a változás az lesz, hogy ez a drót kicserélődik és aranydrót lesz? Nem, hanem az lesz a változás, hogy a rozsdás dróton most már áram halad keresztül, és fénylik, világít, boldogít, sugároz és életet ad. Isten életének az áramlása másokra irányul: „Élő víznek folyamai ömlenek annak bensejéből.” Lelkemben egy új életforrás fakad, és az buzgó életforrás lesz. Ezt Jézus a samáriai asszonynak mondta (Jn 4,15), és ez az asszony azonnal a városba ment, és elmondta életének nagy élményét: megtalálta a Messiást. Azonnal futott a vedret is otthagya, és egy egész város hitt a szavára, maga is megtapasztalta

Jézus megváltó hatalmát.

Itt adódik a következő kérdés: Elég egyszer venni a Szentlelket, vagy vannak újabb lélekáradások, és lehet a Lélekkel újra megtelni, lehet többször is átélni a Lélek vételét? Péter és az apostolok pünkösdkor megteltek Lélekkel, olvassuk ezt szó szerint a történetben (Ap csel 2,4). De egy fejezettel később, amikor a sánta meggyógyítása miatt a tanács elé idézik őket, ezt olvassuk: „Ekkor Péter megtelve Szentlélekkel, így szólt hozzájuk...” (Ap csel 4,8) De ennek a fejezetnek a végén meglepődve újra ezt olvassuk: „Amint könyörögtek, megrendült a hely, ahol együtt voltak, megteltek mindnyájan Szentlélekkel, és bátran hirdették Isten Igéjét.” (Ap csel 4,31) Három fejezeten belül háromszor olvassuk, hogy „megteltek Szentlélekkel”, vagyis a misszióban élő hívő Péter és az egész egyház újra és újra megtelik Lélekkel. És ez nem rajongás és nem tévedés, mert az akkumulátor, amelyet egyszer feltöltve kaptunk, közben erőt veszít, és újra kell tölteni, illetve újra feltölteni. Az egyszeri nagy élményt követik a misszió során a Lélek-élmények. Pál maga is azt mondja: „Ne részegeskedjete, hanem teljete meg Lélekkel.” (Eféz 5,18) A misszióban élő hívő újra kéri a Lelket, és újra kapja. Ez a kisegyházak sajátos látása a hívő ember missziójáról és Lélek-kapcsolatáról. Ebben is a kisegyházak oldalán állok, és vallom, hogy a Lélek újabb ajándékaira van szükségünk, mert az Isten gazdag Isten, és ha küld bennünket, akkor ehhez Lelket is ad.

E három gondolatban találtam meg a Szentlélek valóságáról szóló üzenetet napjainkban, és egyben felvillantottam a történelmi és a kisegyházak közötti különbségeket is. A Lélek teológiájában elmélyülni az egyháznak és a hívő embernek elsőszülöttségi joga és kiváltsága. Élünk ezzel a jézusi felszólítással: „Vegyetek Szentlelket!”